

صنعت نفت در مسیر بالندگی خود در یک قرن گذشته روزهای پرفراز و نشیبی را سپری کرده است؛ اما بی شک اوج اعتلای خود را طی سه سال گذشته و در دولت تدبیر و امید تجربه کرده است.

افزایش بیش از ۱.۵ برابری میانگین تولید نفت و گاز و میعانات گازی از ابتدای شروع به کار دولت یازدهم تا پایان سال گذشته، اصلاح ساختار قراردادها و تحقق بخش عمده ای از اهداف توسعه ای شرکت ملی نفت ایران در قالب تفاهمات و توافقنامه های جدید، افتتاح ۱۱ فاز استاندارد پارس جنوبی در دولت یازدهم که بیش از نیمی از تعداد فازهای بهره برداری شده طی ۲۰ سال گذشته است، افزایش ۲ برابری میزان صادرات نفت خام و همچنین افزایش ۳ برابری تولید از میدان های مشترک غرب کارون، حمایت از تولید کالای باکیفیت داخلی در چارچوب اقتصاد مقاومتی و توانمندسازی پیمانکاران ایرانی، اجرای طرح آماک و جمع آوری روزانه نزدیک به ۸ میلیون مترمکعب گازهای همراه در میداین نفتی خوزستان، نمونه بارزی از اقتدار صنعت نفت در دولت یازدهم است.

اصلاح قراردادها و باز شدن درهای صنعت نفت به روی سرمایه گذاران خارجی

با آغاز به کار دولت یازدهم و همزمان با دستاوردهای این دولت در مسیر دستیابی به برنامه جامع مشترک که به عنوان نقطه عطف توسعه سیاسی ایران مطرح است، سازوکارهای صنعت نفت ایران نیز دستخوش تغییرات زیادی شد و با باز شدن درهای این صنعت معظم به روی سرمایه گذاران خارجی، روند تولید و توسعه شتاب بیشتری پیدا کرد.

سیاست وزارت نفت در اصلاح قراردادها و تعریف مدل جدیدی از قراردادها باعث شد تا روند جذب مشارکت خارجی سرعت بیشتری یابد و از این رهگذر ضمن انتقال فناوری و تجربه روز شرکت های برتر صنعت نفت جهان، با فراهم شدن سرمایه لازم، زمینه برای پیشبرد اهداف توسعه ای صنعت نفت و به ویژه افزایش تولید از میداین مشترک فراهم شود.

از این رهگذر شرکت ملی نفت ایران طی یک سال گذشته، موافقتنامه ها و تفاهمات توسعه ای متعددی با شرکت های طراز اول صنعت نفت در جهان منعقد ساخت و توانست پس از عبور از دوران نفسگیر تحریم ها، صنعت نفت کشورمان را به مسیر اصلی خود وارد سازد.

اهمیت عقد این تفاهم ها و توافقات به حدی است که به گفته بیژن زنگنه؛ وزیر نفت دولت یازدهم، می تواند تا یکصد هزار شغل مولد در کشور ایجاد کند و از این منظر بخش عمده ای از بار اشتغالزایی در کشور را صنعت نفت به دوش خواهد کشید.

- تفاهمنامه سه جانبه شرکت ملی نفت ایران، زیمنس و توربو کمپرسور نفت (OTC)؛ اردیبهشت

۹۵: بر مبنای این تفاهم مشترک، نوسازی ماشین آلات دوار موجود در مناطق عملیاتی، پالایشگاهها و مراکز و ساخت توربینهای با ظرفیت جدید به این ۲ شرکت فعال در صنعت نفت رسید.

- تفاهمنامه شرکت ملی نفت ایران و شرکت زاروبژنفت روسیه؛ تیر ۹۵: بر پایه این یادداشت تفاهم مقرر شد این شرکت روسی با مطالعه ۲ میدان پایدار غرب و آبان، پیشنهادهای خود را در خصوص افزایش ضریب بازیافت نفت در این میدان ها ارائه کند.
- تفاهمنامه شرکت ملی نفت ایران و شرکت ملی نفت اندونزی (پرتامینا)؛ مرداد ۹۵: براساس این تفاهمنامه مقرر شد میدان های آبتیمور و منصوری ایران از سوی شرکت اندونزیایی مورد مطالعه قرار گیرد.
- توافقنامه شرکت ملی نفت ایران و شرکت توسعه صنعت نفت و گاز پرشیا؛ مهر ۹۵: این توافقنامه، نخستین توافق بر مبنای مدل جدید قراردادهای نفتی ایران است که با هدف توسعه میدان های یاران، مارون بنگستان، کوپال آسماری و کوپال بنگستان امضا شد.
- تفاهمنامه شرکت ملی نفت ایران و شرکت تات نفت روسیه؛ مهر ۹۵: این تفاهمنامه با موضوع مطالعه میدان نفتی دهلران با شرکت تات نفت روسیه امضا شده است.
- تفاهمنامه شرکت ملی نفت ایران و شرکت لوک اویل روسیه؛ مهر ۹۵: در این یادداشت تفاهم، مطالعه ۲ میدان نفتی منصوری و آب تیمور لحاظ شده است.
- توافقنامه شرکت ملی نفت ایران و کنسرسیومی متشکل از شرکت های توتال (راهبر کنسرسیوم)، CNPC چین و پتروپارس؛ آبان ۹۵: این توافقنامه در راستای توسعه فاز ۱۱ پارس جنوبی امضا شده و طی آن مقرر شد تولید روزانه ۱.۸ میلیارد فوت مکعب گاز از این میدان از سال ۲۰۲۰ میلادی مطابق با ۱۳۹۹ خورشیدی عملیاتی شود.
- تفاهمنامه شرکت ملی نفت ایران و شرکت دولتی نفت و گاز لهستان (PGNiG)؛ آبان ۹۵: با امضای این یادداشت تفاهم مطالعه میدان نفتی سومار به یک شرکت لهستانی سپرده شد.
- تفاهمنامه شرکت ملی نفت ایران و شرکت نروژی دیان او (DNO)؛ آبان ۹۵: مطالعه میدان نفتی چنگوله موضوع این تفاهمنامه است.
- تفاهمنامه شرکت ملی نفت ایران و شرکت گازپروم نفت روسیه؛ آذر ۹۵: بر مبنای این تفاهمنامه مطالعه ۲ میدان نفتی چشمهخوش و چنگوله به این شرکت روسی سپرده شد.
- تفاهمنامه شرکت ملی نفت ایران و شرکت ملی نفت تایلند (PTTEP)، آذر ۹۵: با امضای این تفاهمنامه، مطالعه سه میدان چنگوله، دالپری و بلال در دستور کار این شرکت تایلندی قرار گرفت.

- تفاهمنامه شرکت ملی نفت ایران و شرکت انگلیسی هلندی شل؛ آذر ۹۵: بر این مبنا مطالعه ۲ میدان نفتی آزادگان و یادآوران و میدان گازی کیش در دستور کار این شرکت اروپایی قرار گرفت.
- تفاهمنامه شرکت ملی نفت ایران و شرکت گسترش انرژی پاسارگاد؛ بهمن ماه ۹۵: امضای این تفاهم با هدف مطالعه میدان های جفیر، سوسنگرد و سپهر صورت گرفته است.
- تفاهمنامه شرکت ملی مناطق نفتخیز جنوب و کنسرسیوم پرگس متشکل از ۱۱ شرکت اروپایی، کانادایی، آسیایی و دانشگاه صنعتی شریف؛ آذر ۹۵: نخستین تفاهم نامه و قرارداد محرمانگی بر اساس مدل جدید قراردادی شرکت ملی مناطق نفتخیز جنوب که مطالعه ۲ میدان کرنج (مخازن آسماری، پابده و خامی) و شادگان (مخازن آسماری و بنگستان) را هدف قرار داده است.
- تفاهمنامه شرکت ملی مناطق نفتخیز جنوب و شرکت شلمبرژه؛ آذر ۹۵: این تفاهمنامه و قرارداد محرمانگی با هدف مطالعه سه مخزن آسماری، بنگستان و خامی میدان رگ سفید، مخزن آسماری میدان پارسی و ۲ مخزن آسماری و بنگستان میدان شادگان امضا شد.
- تفاهمنامه شرکت ملی مناطق نفتخیز جنوب و شرکت تات نفت روسیه: بر مبنای انجام مطالعات توسعه مخازن آسماری و بنگستان میدان شادگان برنامه ریزی شده است.

پارس جنوبی، برگ برنده دولت یازدهم

میدان مشترک پارس جنوبی، تبلور عزم و اراده در صنعت نفت ایران و برگ برنده دولت یازدهم در شکوفایی صنعت نفت است.

اهمیت این میدان مشترک که به عنوان بزرگترین مخزن گازی کشور - که به تنهایی نیمی از ذخائر گاز طبیعی ایران را در خود جای داده است - و جهان مطرح است به حدی است که بخش مهمی از برنامه های توسعه ای شرکت ملی نفت ایران به آن اختصاص یافته است.

بر اساس آخرین برآوردهای انجام شده، حجم ذخیره در جای گاز این بخش حدود ۱۴,۲ تریلیون مترمکعب تخمین زده می شود و همچنین دارای ذخیره ای بالغ بر ۱۹ میلیارد بشکه میعانات گازی است.

پیش بینی می شود با توسعه کامل فازهای تعریف شده در پارس جنوبی، ظرفیت تولید گاز از این میدان مشترک به بیش از ۸۰۰ میلیون مترمکعب در روز و میعانات گازی افزون بر یک میلیون بشکه در روز برسد که این موضوع در راستای تکلیف افزایش تولید نفت و گاز (به عنوان یکی از محورهای تخصصی اقتصاد مقاومتی در حوزه نفت و گاز) خواهد بود.

اگرچه روند توسعه این میدان عظیم گازی در دوران تحریم ها با اما و اگرهای زیادی مواجه شده بود، اما با شروع به کار دولت تدبیر و امید، دستیابی به بخش عمده ای از اهداف تولیدی از این میدان مهم گازی محقق شد.

بهره برداری از ۸ فاز اسمی ۱۲، ۱۵ و ۱۶، ۱۷ و ۱۸، ۱۹، ۲۰ و ۲۰ (معادل ۱۱ فاز استاندارد) طی ۳ سال گذشته که جهشی ۲.۵ برابری در تولید گاز پارس جنوبی را به همراه داشت، بخش مهمی از کارنامه موفق دولت یازدهم در صنعت نفت را به خود اختصاص داده است؛ چرا که علاوه بر ایجاد اشتغال، رفع مشکل کمبود گاز در فصل زمستان و امکان صادرات گاز، میعانات گازی و LNG به کشورهای دیگر را نیز فراهم می سازد؛ این در حالی است که افتتاح طرح توسعه فازهای ۱۵ و ۱۶ پارس جنوبی به تنهایی درآمدزایی ۲۰ میلیون دلاری برای کشورمان به ارمغان خواهد آورد.

گام بلند شرکت ملی نفت در اکتشاف و تولید هیدروکربورها

کشف ۶۶ تریلیون فوت مکعب گاز و ۱۵ میلیارد بشکه نفت درجا تا پایان دی ماه سال ۹۵ مبین کارنامه درخشان اکتشاف در شرکت ملی نفت ایران است.

شرکت ملی نفت ایران همچنین توانسته است طی چند سال گذشته به بخش عمده ای از اهداف تولیدی خود جامه عمل بپوشاند؛ به طوری که میزان تولید روزانه نفت خام از ۲.۶۵ میلیون بشکه در سال ۹۲ به حدود ۴ میلیون بشکه در اواخر سال ۹۵ افزایش یافته است.

میزان تولید روزانه گاز از میداین کشورمان نیز از ۴۹۰ میلیون مترمکعب در سال ۹۲ به ۸۴۰ میلیون مترمکعب افزایش یافته است که از این رهگذر تولید از میدان مشترک پارس جنوبی با جهشی نزدیک به ۲.۵ برابر از رقم ۲۴۰ میلیون مترمکعب در روز به ۵۷۰ میلیون مترمکعب رسیده است؛ شرکت ملی نفت ایران در عین حال توانسته است طی همین مدت رقم تولید روزانه میعانات گازی پارس جنوبی را از ۳۲۵ هزار بشکه در سال ۹۲ به ۶۸۰ هزار بشکه ارتقا دهد.

افزایش تولید نفت خام میدان های مشترک نیز از ۱۸۴ هزار بشکه در روز در سال ۹۲ به رقم ۳۸۰ هزار بشکه در سال ۹۵، برگ برنده دیگری برای دولت حسن روحانی است.

صادرات ۲ برابری نفت خام در پسابرجام

شرکت ملی نفت ایران در ادامه سیاست های خود توانست در پسابرجام به رقم صادرات روزانه ۲ میلیون و ۹۸۵ هزار بشکه نفت و میعانات گازی دست یابد که ۲ برابر بیشتر از زمان قبل از برجام است.

اگرچه عمده خریداران نفت ایران مشتریان آسیایی هستند، اما روزانه چیزی در حدود ۷۰۰ هزار بشکه نفت نیز به مشتریان اروپایی فروخته می شود؛ این در حالی است که مشتریان آسیایی به عنوان عمده خریداران نفت کشورمان، روزانه نزدیک به یک میلیون و ۷۴۰ هزار بشکه نفت از ایران دریافت می کنند و با توجه به اینکه آسیا بزرگترین

مصرف کننده انرژی جهان است، اولویت شرکت ملی نفت ایران بر مبنای صادرات ۶۳ درصدی نفت تولیدی به این منطقه قرار گرفته است.

در عین حال رکورد صادرات روزانه ۸ میلیون بشکه نفت از طریق ۸ نفتکش در سال گذشته در شرکت پایانه های نفتی ایران به ثبت رسید که سند افتخار دیگری برای دولت تدبیر و امید است.

افزایش سه برابری تولید از میدان های نفتی مشترک غرب کارون

توسعه میدان های مشترک غرب کارون به دلیل همپوشانی منابع هیدروکربوری آن با کشور عراق، یکی دیگر از اهداف مهم توسعه ای در شرکت ملی نفت ایران است که ظرفیت تولید نفت خام کشور را به طور چشمگیری افزایش داده و موجب تقویت جایگاه کشور در بازارهای بین المللی انرژی خواهد شد.

بر اساس هدف گذاری انجام شده، تا سال ۱۳۹۷ تولید نفت خام از میدان های مشترک غرب کارون شامل پنج میدان آزادگان شمالی، آزادگان جنوبی، یاران شمالی، یاران جنوبی و یادآوران با ظرفیت نفت در جای ۶۴ میلیارد بشکه، به ۷۰۰ هزار بشکه در روز افزایش می یابد؛ با این وجود نقطه اوج طرح های توسعه ای میدان های نفتی غرب کارون را می توان در افتتاح فاز نخست سه میدان نفتی یادآوران، آزادگان شمالی و یاران شمالی جستجو کرد.

رئیس جمهوری روز یکشنبه (۲۳ آبان ماه ۱۳۹۵) به صورت همزمان فازهای نخست میدان های نفتی یادآوران و آزادگان شمالی و طرح توسعه یاران شمالی را افتتاح کرد و طی آن برداشت روزانه از میدان های غرب کارون به بیش از ۲۶۰ هزار بشکه در روز رسید.

توسعه هر سه میدان یادآوران، آزادگان شمالی و یاران شمالی، در قالب قراردادهای بیع متقابل صورت گرفته است که در این میان، توسعه فاز نخست طرح توسعه یادآوران با سه میلیارد دلار سرمایه گذاری در دستور کار شرکت ساینوپک چین قرار داشته و توسعه فاز نخست طرح توسعه آزادگان شمالی با ۲ میلیارد و ۵۵۰ میلیون دلار با راهبری شرکت ملی نفت چین (CNPC) به سرانجام رسیده است. میدان یاران شمالی هم با رقمی کمتر از ۶۰۰ میلیون دلار و از سوی شرکت نفت و گاز پرشیا توسعه داده شده است.

توسعه میدان های غرب کارون به عنوان یکی از رؤس توسعه ای شرکت ملی نفت ایران با قدرت پیگیری می شود و دستاوردهای قابل توجهی را نیز به همراه داشته است؛ دستیابی به رکورد ۳۰۰ هزار بشکه ای ظرفیت برداشت روزانه از میدان های مشترک غرب کارون در حالی صورت می گیرد که میزان تولید از این میدان ها در تیرماه ۹۲ و در بدو آغاز به کار دولت تدبیر و امید حدود ۷۰ هزار بشکه در روز بوده است.

هوای پاک، هدیه دولت تدبیر و امید به مردم خوزستان

اجرای فاز دوم طرح جمع آوری گازهای همراه نفت در خوزستان، یکی از بزرگترین دستاوردهای شرکت ملی نفت ایران در دوران پسابرجام است که گام بزرگی در راستای پاکسازی هوای اهواز و خوزستان به شمار می رود.

اگرچه معرفی طرح آماک به عنوان یکی از شاخص ترین اقدامات زیست محیطی شرکت ملی نفت ایران از قدمتی بیش از یک دهه برخوردار است، اما به دلیل وقوع تحریم ها با موانع زیادی روبه رو شده بود که خوشبختانه در دوران پسابرجام با رفع موانع حضور شرکت های صاحب نام در این حوزه، این مشکل رفع شد و از این رهگذر در دولت تدبیر و امید، هوای پاک سهم مردم خوزستان شد.

افزایش ظرفیت ذخیره سازی نفت خام در پایانه های نفتی ایران

با افزایش تولید نفت در دوران پسابرجام، ذخیره سازی نفت خام به عنوان یکی از راهبردهای شرکت ملی نفت ایران اهمیت بیشتری یافت. از همین روی ساخت مخازن ذخیره سازی ۱۰ میلیون بشکه ای نفت خام در گناوه با راهبری شرکت پایانه های نفتی ایران کلید خورد و با سرعت نیز در حال انجام است.

اجرای این طرح که در راستای پشتیبانی صادرات نفت خام از جزیره خارگ صورت می گیرد، اقدامی استراتژیک در جهت استمرار و تداوم تولید پایدار نفت خام و تکمیل و ارتقاء زنجیره ارزشی صنعت نفت کشورمان به شمار می رود.

همچنین قرار است این مخازن بخشی از نفت تولیدی میادین غرب کارون را نیز در خود ذخیره کند؛ به این معنی که علاوه بر ذخیره سازی نفت خام تولیدی مناطق نفت خیز، نفت تولیدی میادین غرب کارون نیز که در برنامه افزایشی قرار دارد، ذخیره خواهد شد.

تمرکز بر توسعه لایه نفتی پارس جنوبی

توسعه لایه نفتی میدان پارس جنوبی که به عنوان یکی از مهم ترین برنامه های شرکت ملی نفت ایران مطرح است دستاورد بزرگ دیگری است که افتخار بهره برداری از آن به دولت یازدهم می رسد.

در فاز اول این طرح که همزمان با افتتاح پنج فاز پارس جنوبی در فروردین ماه ۹۶ و با حضور رییس جمهوری انجام شد؛ تولید روزانه ۳۵ هزار بشکه نفت محقق می شود؛ در عین حال برآوردهای اولیه حاکی از آن است که افزایش تولید از این میدان به میزان ۷۰ هزار بشکه در فاز دوم امکانپذیر است.

در ادامه سیاست های صنعت نفت دولت یازدهم، تولید اولیه از لایه نفتی پارس جنوبی از اسفندماه ۹۵ آغاز شد و طی یک ماه فعالیت آزمایشی تا فروردین ۹۶، امکان صدور ۵۵۰ هزار بشکه نفت خام را فراهم ساخت؛ ضمن اینکه با بهره برداری از این طرح استراتژیک، امکان ذخیره سازی ۷۰۰ هزار بشکه نفت نیز فراهم شده است.

از سرگیری دوباره سوآپ نفت خام

شرکت پایانه های نفتی ایران در چند سالی که بنا به دلایلی عملیات سوآپ نفت خام متوقف شده بود، از صفر تا ۱۰۰ تجهیزات کامل سکوهای تخلیه موجود را بازسازی کرده است و هم اکنون هیچ گونه مشکلی برای پهلوگیری

کشتی های نفتکش وجود ندارد. در صورت از سرگیری عملیات سوآپ، پایانه نفتی شمال با توان حداکثری که از قبل موجود بوده (۱۲۰ هزار بشکه در روز) می تواند این عملیات را انجام دهد.

هم اکنون به منظور بهبود زیرساخت های توسعه سوآپ پروژه احداث حوضچه فراگیر در دست اجراست که با اجرایی شدن این پروژه در فازهای مختلف می توان به ترتیب ظرفیت تخلیه نفت خام را از روزانه ۱۲۰ هزار بشکه به ۵۰۰ هزار بشکه، یک میلیون و ۱.۵ میلیون بشکه در روز افزایش داد.

تقویت ساخت داخل، رویکرد رقابت پذیری صنعت نفت

در دومین سال از روی کار آمدن دولت تدبیر و امید، دستور صریح وزیر نفت مبنی بر واگذاری کامل ساخت ۱۰ گروه کالاهای پر مصرف صنعت نفت به سازندگان و صنعتگران داخلی ابلاغ شد که این امر گام ارزشمندی در راستای عملیاتی کردن سیاست های ابلاغی اقتصاد مقاومتی، خروج غیرتورمی از رکود و حمایت از ساخت داخل بود.

تعداد ۱۰ قلم کالای اولویت دار مورد نیاز صنعت نفت به منظور حمایت از ساخت داخل، ساخت تجهیزات سرچاهی و تجهیزات رشته تکمیلی درون چاهی، پمپ های درون و سرچاهی، انواع مته های حفاری، انواع شیرهای کنترلی، ایمنی و تجهیزات جانبی، انواع لوله ها، الکتروموتورها ضدانفجار و دور متغیر، ماشینهای دوار، فولادهای آلیاژی Cryogenic، ابزارهای اندازه گیری حفاری و پیگ های هوشمند، را شامل می شود.

بهره برداری از ۴۰۱ پروژه مسئولیت اجتماعی صنعت نفت در دولت یازدهم

افتخارات شرکت ملی نفت ایران تنها محدود به فعالیت های توسعه ای صنایع نفت و گاز نیست؛ این شرکت بار تامین اعتبار و اجرای بخش عمده ای از مسئولیت های اجتماعی را به ویژه در استان های جنوبی کشور بر دوش می کشد.

مدیریت نظارت بر طرح های عمرانی مناطق نفتخیز شرکت ملی نفت ایران از ابتدای شروع به کار دولت یازدهم تا پایان سال گذشته، تکمیل و بهره برداری از ۴۰۱ پروژه را در بخش های مختلف حیطه مسئولیت های اجتماعی صنعت نفت در کارنامه خود ثبت کرده است.

برای اجرای این تعداد پروژه عام المنفعه بیش از ۳۸۵ میلیارد تومان اعتبار اختصاص یافته و در حوزه های مختلف آموزشی، ورزشی، بهداشتی، راه و خدماتی تعریف و اجرا شده است.

از مجموع این ۴۰۱ پروژه، ۱۴۴ پروژه در بخش آموزشی، ۱۱۵ پروژه در بخش ورزشی، ۹۰ پروژه در بخش بهداشتی، ۴۴ پروژه در بخش خدماتی و ۹ پروژه در بخش راه به بهره برداری رسیده است.

در ادامه، با توجه به اهمیت یافتن حوزه مسئولیت های اجتماعی در صنعت نفت طی چهار سال گذشته، بسته های کاری مجزایی برای فعالیت های CSR در پارس جنوبی و غرب کارون تعریف شده و به تصویب شورای اقتصاد رسیده

است؛ در صورت تصویب نهایی این بسته‌ها و اجرایی شدن آن، ۳ درصد از اعتبارات مصوب طرح‌های توسعه ای هریک از این مناطق به حوزه مسئولیت اجتماعی اختصاص می‌یابد.

بی تردید شرکت ملی نفت ایران در مسیر دستیابی به اهداف تعریف شده در اقتصاد مقاومتی، با بهره‌گیری از ظرفیت قابل توجه خود و سیاست‌های تعاملی دولت تدبیر و امید، گام‌های بلندی در تسخیر دوباره بازارهای جهانی برداشته است؛ گام‌هایی که با توجه به کارنامه پربار دومین شرکت بزرگ نفتی جهان در دولت یازدهم قطار صنعت نفت را زودتر از آنچه به نظر می‌رسد به مقصد خواهد رساند.